

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 23 квітня 2019 року № 10-3

м. Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на розселення та облаштування депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на розселення та облаштування депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України.

За результатами розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. Метою бюджетної програми за КПКВК 2501120 «Розселення та облаштування депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України» (далі – КПКВК 2501120) є реалізація державної політики з відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою. Разом з тим за майже 5 років з дати набрання чинності Законом України від 17.04.2014 № 1223 «Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою» (далі – Закон № 1223) статус особи, депортованої за національною ознакою, отримали 109 осіб з 7,2 тис. осіб кримськотатарського народу, які на цей час проживають на підконтрольній Україні території, тобто лише 1,5 відс., а також 15 осіб інших національностей.

У 2016–2018 роках за вказаною бюджетною програмою використано 141,9 млн грн (у 2016 році – 43,7 млн грн, у 2017 – 35,1 млн грн, у 2018 – 63,1 млн грн), або 94,8 відс. затверджених зі змінами бюджетних призначень.

При цьому 87,6 відс. бюджетних коштів за КПКВК 2501120 (124,3 млн грн) протягом 2016–2018 років використано на фінансову підтримку ТОВ «ТК «Атлант-СВ» для телеканалу «ATR Т», що фактично

забезпечило бюджетну підтримку присутності української держави в інформаційному просторі тимчасово окупованих територій – Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Водночас на напрями, пов'язані із задоволенням соціальних та соціально-культурних потреб депортованих осіб, використано лише 12,4 відс. (17,6 млн гривень).

Негативно вплинула на виконання у 2016 та 2017 роках бюджетної програми нормативна неврегульованість питань, пов'язаних із фінансовою підтримкою телерадіокомпаній, які функціонували на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Як наслідок, фінансування заходів бюджетної програми розпочиналося фактично лише у грудні відповідного року та з року в рік супроводжувалось невиконанням запланованих заходів, перерозподілом та невикористанням бюджетних коштів.

Мінсоцполітики як головним розпорядником бюджетних коштів за КПКВК 2501120 не забезпечено належного контролю на всіх етапах бюджетного процесу, що зумовило неефективне використання та управління коштами державного бюджету розпорядниками коштів нижчого рівня, а також недосягнення окремих завдань та результативних показників зазначеної бюджетної програми.

2. Внесення постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 № 303 змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розселення та облаштування депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2011 № 647 (далі – Порядок № 647), стосовно доповнення напрямів спрямування бюджетних коштів, а саме надання фінансової підтримки ТОВ «ТК «Атлант-СВ» для телеканалу з логотипом «ATR Т», не було узгоджено з нормами Бюджетного кодексу України, який не передбачав такого напрямку видатків, що здійснюються з державного бюджету. Відповідні зміни до Бюджетного кодексу України були внесені у листопаді 2016 року лише на 2016 рік, а щодо виключення обмеження 2016 роком – у грудні 2017 року, після чого спрямовувались кошти на здійснення заходів бюджетної програми.

3. Правове та організаційне забезпечення використання коштів державного бюджету, виділених на розселення та облаштування депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України, на сьогодні потребує суттєвого упорядкування та удосконалення.

3.1. З недотриманням статті 8 Закону № 1223 облаштування депортованих осіб, їх адаптація та інтеграція в українське суспільство здійснюється без відповідної державної цільової програми, що обумовлено анексією АР Крим як основного місця компактного проживання кримських татар.

3.2. Норми статті 5 Закону України від 25.06.1992 № 2494 «Про національні меншини» (далі – Закон № 2494) в частині визначення

Президентом України центральних органів виконавчої влади, які забезпечують формування та реалізацію державної політики у сфері міжнародних відносин та захисту прав національних меншин України, не узгоджуються із Законом України від 17.03.2011 № 3166 «Про центральні органи виконавчої влади», відповідно до якого міністерства та інші центральні органи виконавчої влади утворюються, реорганізуються та ліквідуються **Кабінетом Міністрів України**.

3.3. Положення статті 16 Закону № 2494 не узгоджуються з Бюджетним кодексом України, який не містить поняття «спеціальні асигнування».

3.4. Кабінетом Міністрів України з недотриманням статті 7 Закону № 1223 не затверджено **порядку повернення майна або відшкодування його вартості депортованим особам або (у разі їх смерті) їх спадкоємцям**.

3.5. Положення про Міністерство соціальної політики України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423 (далі – Положення про Мінсоцполітики), потребує приведення у відповідність із **статтею 10 Закону № 1223** стосовно визначення Мінсоцполітики центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері **відновлення прав депортованих осіб, а не у сфері захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну. При цьому здійснення фінансової підтримки телерадіокомпаній не належить до повноважень Мінсоцполітики**.

3.6. Мінсоцполітики **не підтверджено виконання завдань**, визначених у Положенні про Мінсоцполітики, щодо вивчення та аналізу проблем депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну, розробки заходів щодо їх культурного та мовного розвитку.

3.7. У Порядку № 647 **не конкретизовано найменування та переліку телевізійного обладнання**, що може бути орендовано чи придбано за рахунок коштів фінансової підтримки. Відсутність нормативно-правового визначення поняття «телевізійне обладнання» унеможливує проведення оцінки законності використання коштів на його придбання, у тому числі їх цільового використання.

3.8. У Порядку надання та позбавлення статусу особи, депортованої за національною ознакою, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 643 (далі – Порядок № 643), **не конкретизовано переліку документів**, що підтверджують належність особи до числа осіб, депортованих за національною ознакою відповідно до Закону № 1223, а також потребує удосконалення питання обліку надання/відмови статусу особи, депортованої за національною ознакою.

4. Фінансове забезпечення виконання бюджетної програми за КПКВК 2501120 здійснювалось в умовах нормативної нерегульованості питань, пов'язаних із фінансовою підтримкою ТОВ «ТК «Атлант-СВ» для телеканалу з логотипом «ATR Т». Як наслідок, у 2016 та 2017 роках бюджетні кошти на забезпечення соціальних та соціально-культурних потреб

депортованих осіб спрямовувалися лише у грудні відповідного року, що унеможливило їх використання на заплановані заходи.

4.1. У 2016–2018 роках кошти планувалося спрямовувати за сімома напрямками, фактично здійснювалося за п'ятьма із 12 напрямів, передбачених пунктом 4 Порядку № 647. Протягом цих років не передбачалося спрямування коштів на будівництво та придбання житла для депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України; надання одноразової матеріальної допомоги для завершення будівництва індивідуального житла, виплати компенсації витрат на переїзд і перевезення багажу.

4.2. Тривале нормативно-правове врегулювання Кабінетом Міністрів України питання надання фінансової допомоги телерадіокомпанії спричинило затвердження Мінфіном та Мінсоцполітики паспортів бюджетної програми за КПКВК 2501120 на 2016, 2017 та 2018 роки з недотриманням вимог частини восьмої статті 20 Бюджетного кодексу України та пункту 6 Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, стосовно термінів подання і затвердження паспорта бюджетної програми, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, що згідно з пунктом 17 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства. У 2016 році паспорт бюджетної програми за КПКВК 2501120 затверджено за 19 календарних днів до кінця бюджетного року.

4.3. З недотриманням вимог пункту 5 Порядку № 647 Мінсоцполітики у 2016–2018 роках здійснювало розподіл 126 545 тис. грн за окремими напрямками, зазначеними в пункті 4 цього Порядку, не за поданням Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міської держадміністрацій (їх структурних підрозділів), а за пропозиціями Кримськотатарського ресурсного центру, Меджлісу кримськотатарського народу та ТОВ «ТК «Атлант-СВ».

4.4. Через неможливість освоєння бюджетних коштів у зв'язку із затвердженням паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501120 лише у грудні 2016 року, 10798 тис. грн, які передбачалися на реконструкцію шкіл та мереж водопостачання, перерозподілені на інші бюджетні програми, а кошти для виготовлення та придбання підручників і художньої літератури мовою репатріантів у сумі 1455 тис. грн повернені до державного бюджету, що є їх неефективним управлінням за цим напрямом.

Відсутність належного контролю з боку головного розпорядника (Мінсоцполітики) і прорахунки департаменту будівництва та розвитку інфраструктури Херсонської облдержадміністрації спричинили неосвоєння бюджетних коштів у сумі 15 100 тис. грн, як результат – не здійснено будівництва школи естетичного виховання, що є неефективним управлінням бюджетними коштами на передбачені цілі.

Незважаючи на пропозиції Херсонської облдержадміністрації зменшити видатки, передбачені на будівництво школи, до 4 500 тис. грн та збільшити видатки на реконструкцію системи централізованого водопостачання у

сmt Рикове Генічеського району на суму **10 600 тис. грн**, кошти у сумі **15 100 тис. грн** за пропозицією Мінсоцполітики були перерозподілені Мінфіном для надання фінансової підтримки ТОВ «ТК «Атлант-СВ».

4.5. Залишки невикористаних бюджетних коштів за КПКВК 2501120, які наприкінці відповідних років повернені до державного бюджету у загальній сумі **7723,8 тис. грн** (на кінець 2016 року – 5856,1 тис. грн, 2017 року – 196,6 тис. грн, 2018 року – 1671,1 тис. грн), свідчать про неефективне управління головним розпорядником, розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня коштами державного бюджету.

4.6. Тривалий час не вирішується питання стосовно кредиторської заборгованості за КПКВК 2501120 у загальній сумі **5302,5 тис. грн**, яка була зареєстрована ще станом на 01.01.2014 головним управлінням Державної казначейської служби України в АР Крим за підприємствами, які знаходяться на тимчасово окупованій території.

5. Задоволення соціальних та соціально-культурних потреб депортованих осіб за КПКВК 2501120 у 2016 – 2018 роках реалізовувалось шляхом проведення національно-культурних мистецьких заходів, зміцнення матеріально-технічної бази навчальних закладів, закладів культури і охорони здоров'я, реконструкції шкіл та мереж водопостачання в місцях компактного проживання депортованих осіб (Генічеський район Херсонської області) на загальну суму **17599,2 тис. гривень**.

5.1. У 2016 році на зміцнення матеріально-технічної бази навчальних закладів, закладів культури і охорони здоров'я, реконструкцію шкіл використано **4737 тис. грн** на придбання 471 од. обладнання для навчальних закладів та закладів культури і охорони здоров'я та **89,9 тис. грн** на проведення національно-культурного мистецького заходу.

У 2017 році кошти спрямовувались лише на проведення одного національно-культурного мистецького заходу у сумі **143,4 тис. грн**, незважаючи на визначену Херсонською облдержадміністрацією потребу в обсязі **20 млн грн** на реконструкцію шкіл (4,5 млн грн), мереж водопостачання (10 млн грн), зміцнення матеріально-технічної бази навчальних закладів, закладів культури і охорони здоров'я (5,5 млн гривень).

У 2018 році на задоволення соціальних та соціально-культурних потреб депортованих осіб використано **12628,9 тис. грн**, з них **1813,9 тис. грн** на придбання 40 од. обладнання для навчальних закладів та закладів охорони здоров'я, **9628,2 тис. грн** на реконструкцію шкіл та **1186,8 тис. грн** на реконструкцію мереж водопостачання.

5.2. Невикористання закладами освіти, культури та охорони здоров'я Генічеського району Херсонської області товарно-матеріальних цінностей, придбаних для задоволення соціально-культурних потреб депортованих осіб розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня за КПКВК 2501120 (департаментом освіти, науки та молоді, департаментом культури, туризму та курортів, департаментом охорони здоров'я Херсонської облдержадміністрації), стало наслідком відсутності обґрунтованого планування та необхідних

управлінських рішень і свідчить про нерезультативне використання **1455,7 тис. грн бюджетних коштів.**

6. У 2016–2018 роках забезпечення інформаційних потреб осіб, депортованих за національною ознакою, за КПКВК 2501120 здійснювалось шляхом надання фінансової підтримки ТОВ «ТК «Атлант-СВ» для телеканалу з логотипом «ATR T».

6.1. Обсяг видатків на цей напрям передбачався у загальній сумі 124410 тис. грн (83,1 відс. затверджених за бюджетною програмою призначень), використано 124299,1 тис. грн (87,6 відс.), з них у 2016 році – 38859 тис. грн (87,8 відс.), у 2017 році – 35000 тис. грн (99,6 відс.) та у 2018 році – 50440 тис. грн (79,9 відс. використаних коштів за КПКВК 2501120).

За рахунок коштів фінансової підтримки ТОВ «ТК «Атлант-СВ» здійснено оплату: заборгованості за послуги супутникового зв'язку, що утворилася з лютого 2014 року, на суму **5000 тис. грн** (у 2016 році); послуг супутникового зв'язку – **13331,8 тис. грн** (у 2016–2018 роках); послуг з використання об'єктів авторського права – **73262,7 тис. грн** (у 2016–2018 роках); придбання телевізійного обладнання – **22000 тис. грн** (у 2016 році); оренди телевізійного обладнання, ефірної студії – **5447,9 тис. грн** (у 2016 році); оренди приміщення (офісу) – **5256,7 тис. грн** (у 2016–2018 роках).

За відсутності належного контролю з боку Мінсоцполітики як головного розпорядника бюджетних коштів, протягом періоду, що підлягав аудиту, ТОВ «ТК «Атлант-СВ» не надавало головному розпоряднику детальних розрахунків та підтверджуючих документів щодо планування та фактичного використання коштів фінансової підтримки, що не відповідає нормам статті 22 Бюджетного кодексу України.

Головним розпорядником бюджетних коштів не забезпечено підтвердження достовірності низки результативних показників, наведених у Звітах про виконання паспорта бюджетної програми щодо надання фінансової підтримки ТОВ «ТК «Атлант-СВ» для телеканалу з логотипом «ATR T», що суперечить вимогам статті 22 Бюджетного кодексу України і наказу Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми».

6.2. ТОВ «ТК «Атлант-СВ» за напрямом, визначеним пунктом 4 Порядку № 647, разом з придбанням обладнання, яке безпосередньо задіяне в процесі виробництва телевізійного продукту, була здійснена оплата за інше обладнання, роботи, послуги з монтажу на загальну суму 2010,4 тис. грн: з монтажу/пусконаладження обладнання – **637,7 тис. грн;** придбання 11 побутових кондиціонерів та вентилятора каналного типу – **207,7 тис. грн;** матеріалів – **49,7 тис. грн;** фонові тканини – **40,7 тис. грн;** дизель-генератора, панелі управління генератора, візка для дизель-генератора, щита перехідного – **541,6 тис. грн;** блоку живлення, щита – **533 тис. гривень.**

6.3. Аудитом встановлено, що 12 од. телевізійного обладнання, придбаного ТОВ «ТК «Атлант-СВ» за рахунок коштів фінансової підтримки та переданого у 2017 році до кореспондентського пункту у м. Генічеськ Херсонської області на загальну суму 1567,7 тис. грн, згідно з

розпискою було одержано 10.01.2019 фізичною особою, не працівником зазначеної компанії, за поясненням генерального директора ТОВ «ТК «Атлант-СВ» Іслямova Л. Е. – для зйомок репортажів.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на розселення та облаштування депортованих кримських татар та осіб інших національностей, які були депортовані з території України, затвердити.

2. Про результати аудиту поінформувати Верховну Раду України.

3. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:

з урахуванням невеликої кількості осіб, які повернулися в Україну на постійне проживання та отримали статус особи, депортованої за національною ознакою, з метою їх адаптації та інтеграції в українське суспільство подати до Верховної Ради України проект змін до Закону № 1223 щодо монетизації адресної допомоги цій категорії громадян;

вжити заходів щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення питання використання коштів державного бюджету, виділених на розселення та облаштування депортованих осіб;

для забезпечення об'єктивного висвітлення ситуації щодо порушення прав і свобод громадян України на тимчасово окупованій території та поширення такої інформації в міжнародному інформаційному просторі, в тому числі і кримськотатарською мовою, розглянути питання щодо виділення в окрему бюджетну програму надання фінансової підтримки ТОВ «ТК «Атлант-СВ» для телеканалу з логотипом «ATR T», головним розпорядником якої визначити Держкомтелерадіо або Мінінформполітики;

затвердити порядок повернення майна або відшкодування його вартості депортованим особам або (у разі їх смерті) їх спадкоємцям, передбачений статтею 7 Закону № 1223;

вжити заходів щодо забезпечення виконання головним розпорядником бюджетних коштів видатків на фінансову підтримку телерадіокомпаній, які функціонували на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя і надають інформаційні послуги, вимог частини четвертої статті 35 Бюджетного кодексу України;

привести Положення про Мінсоцполітики у відповідність із статтею 10 Закону № 1223 в частині повноважень Мінсоцполітики у сфері відновлення прав депортованих осіб;

конкретизувати перелік та найменування телевізійного обладнання, що може бути придбано за рахунок коштів фінансової підтримки, виділеної з державного бюджету, та робіт з його монтажу.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Міністерству соціальної політики України і рекомендувати забезпечити:

вивчення та аналіз проблем депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну, розробку заходів щодо їх культурного та мовного розвитку, як передбачено Положенням про Мінсоцполітики;

розроблення та подання до Кабінету Міністрів України проекту змін до Закону № 1223 щодо монетизації адресної допомоги особам, депортованим за національною ознакою;

удосконалення Порядку № 643, зокрема щодо конкретизації переліку документів, що підтверджують належність особи до числа осіб, депортованих за національною ознакою, відповідно до Закону № 1223, удосконалення обліку надання/відмови статусу особи, депортованої за національною ознакою;

подання Кабінету Міністрів України пропозицій щодо конкретизації переліку та найменувань телевізійного обладнання, що може бути придбано за рахунок коштів фінансової підтримки, виділених з державного бюджету, та робіт з його монтажу;

обґрунтоване планування та визначення об'єктивної потреби за КПКВК 2501120, ефективне управління та використання бюджетних коштів; контроль за розпорядниками нижчого рівня в частині недопущення утворення залишків невикористаних коштів;

дотримання вимог Закону № 1223, Порядку № 643 щодо терміну розгляду місцевою адміністрацією та Мінсоцполітики заяви особи стосовно встановлення статусу депортованої особи за національною ознакою;

недопущення фактів затвердження видатків за бюджетною програмою за відсутності детальних розрахунків та економічних обґрунтувань;

обґрунтоване визначення результативних показників з метою оцінки ступеня досягнення поставленої мети та виконання завдань бюджетної програми;

вжиття заходів щодо вирішення питання кредиторської заборгованості, зареєстрованої головним управлінням Державної казначейської служби України в АР Крим;

вжиття невідкладних заходів щодо усунення виявлених порушень.

5. Оприлюднити рішення та Звіт про результати аудиту на офіційному веб-сайті Рахункової палати з урахуванням вимог Закону України «Про Рахункову палату» та Закону України «Про доступ до публічної інформації».

6. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Невідомого В. І.

Голова Рахункової палати

В. В. Пацкан